

Kreasjonisme og Evolusjonisme- nødvendig konflikt?¹

Vi skal her se på doktrinen til en temmelig typisk representant for Teistisk Evolusjon: fysiker Howard Van Till. Han har i over ett tiår forsvart en tilsynelatende løsning til en villedende og langvarig kamp mellom 'kreasjonister og evolusjonister'. Slik han så det, fostret den såkalte 'kreasjonisme-evolusjons' debatten unødig konflikt mellom naturvitenskap og religion. Etter hans syn kunne det ofte føre til tap av tro blant kristne vitenskapsmenn og intellektuelle. Han synes å mene at hans syn gir en måte å integrere teologi og naturvitenskap, som unngår slike konflikter.

I denne sammenheng vil vi fokusere på hva Van Till har kalt: 'Robust Formational Economy Principle'-heretter kalt 'Prinsippet'. Dette foreslo han som ett alternativ både til Intelligent Design (ID) og for ulike former for kreasjonisme, som han kaller 'spesielle kreasjonister'. Selv om det kan være ønskelig med minsket spenning mellom kreasjonisme og evolusjonisme, så er

hovedspørsmålet hvorvidt det er gode grunner til å tro på et slikt prinsipp.

Kort beskrivelse av 'Prinsippet'

Van Till kaller sitt Teistisk evolusjonære syn² 'the fully gifted creation perspective.' Til tider har han formet sitt syn som et spørsmål: Har universet det 'rette stoff' til å muliggjøre full evolusjonær utvikling,

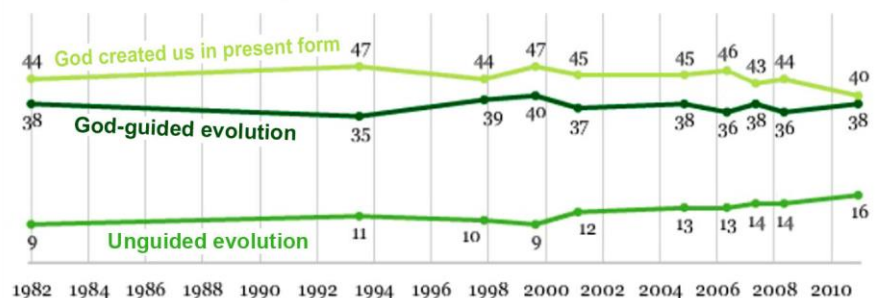
eller mangler visse nøkkel-kapasiteter? Sagt litt mer utfyllende: 'Har universet det rette stoff for å organisere og transformere seg selv, fra elementær materie til den

fulle skalaen av fysiske strukturer og livs-former som har eksistert i historiens løp?³ I følge Van Till svarer alle 'spesielle kreasjonister:' nei på dette spørsmålet, mens i følge ham svarer alle andre 'ja'.

1982: Believers 82% vs. Atheists 9%

GALLUP Which of the following statements comes closest to your views on the origin and development of human beings? SAMPLE: American Adults

1) Human beings have developed over millions of years from less advanced forms of life, but God guided this process, 2) Human beings have developed over millions of years from less advanced forms of life, but God had no part in this process, 3) God created human beings pretty much in their present form at one time within the last 10,000 years or so

2011: Believers 78% vs. Atheists 16%

<http://www.gallup.com/poll/145286/four-americans-believe-strict-creationism.aspx>

Bilde 1 Prinsippet forsøk på å forene motsetninger? Fra: <https://polination.wordpress.com/2013/09/14/>

¹ Fra 'Making av Virtue of Necessity' i God and Evolution; Jay W. Richards -redaktør; Discovery Institute Press

² Three Views on Creation and Evolution; ed. J.P.Moreland and J.M.Reynolds; Grand Rapids: Zondervan,1999,s.161 footnote

³ Three Views on Creation and Evolution; ed. J.P.Moreland and J.M.Reynolds; Grand Rapids: Zondervan,1999, s.180-1

Når det gjelder de som svarer 'ja' på spørsmålet, er det i følge Van Till ingen enkel måte å skille naturalister og teister i forhold til 'Prinsippet'. Mens mange naturalister og teister vil gå ut fra at evt. sannhet av 'Prinsippet' ville styrke naturalisme på bekostning av teisme. Van Till mener at Teisme likevel kan være det mest fornuftige svar på spørsmål som:

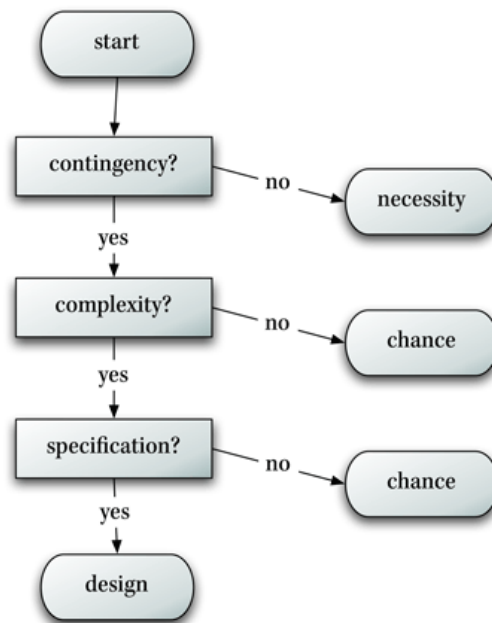
i) Hvorfor finnes noe i stedet for ingen ting? ii) Hvordan kunne universet framvise et slikt 'Prinsipp'? iii) Hvordan kunne et univers med rasjonelle individer som besitter slikt som moral og estetisk forstand? Spesielt når alle erfarings-fakta inkluderes så kan et univers som uttrykker 'Prinsippet' bedre forklares ved Teisme enn Naturalisme.

En fordel og ulemper med 'Prinsippet'

Som nevnt er det en pragmatisk fordel med 'Prinsippet': Gud kunne skapt en verden som så kunne generert alt det andre 'av seg selv', siden det er en allmektig Gud vi henfører til. Ikke mange vil benekte det. Spørsmålet er heller hvorvidt vår verden er en slik verden! Det er ikke slik som Naturvitenskapen går ut fra: at det á priori er slik at fysiske og kjemiske lover er tilstrekkelige for alle fysiske og biologiske strukturer vi finner i denne verden⁴. Det er noe som må vi må oppdage, ikke bare forutsette eller gå ut fra. Dette er logiske poeng hva livssyn angår, men det fins også vitenskapelige argumenter.

ID-teoretikere som Stephen Meyer og William Dembski⁵ hevder det ikke er mulig for lov og/eller tilfeldighet å generere alle de fysiske og biologiske strukturer vi kjenner. Dersom det stemmer, og vår verden har slik informasjon, så samsvarer ikke vår verden med 'Prinsippet'. Vi vil likevel for fullstendighetens skyld dvele ved spørsmålet: 'Selv om verden skulle ha tilstrekkelig av slike kapasiteter, så må empirisk vitenskap likevel fastslå hvorvidt det faktisk har skjedd i vår verden. Da måtte en veie alternative forklaringer for engangsbegivenheter som livets og universets opprinnelse opp mot hverandre. Det er tvilsomt om de relevante fakta for å konkludere noe slikt finnes.

Hvordan skulle en avgjøre hvorvidt verdens evt. kapasitet for liv er eksklusivt ansvarlige for alle fysiske og biologiske strukturer i verden? Da kommer det fram, samme hva som er logisk mulig, at 'Prinsippet' er mye nærmere knyttet til Naturalisme enn Teisme. For den metafysiske naturalisten, må 'Prinsippet' holde mål. Siden de går ut fra at det ikke finnes annet enn det fysiske univers, og vi observerer alt levende omkring oss, så 'må' universet ha tilstrekkelige muligheter til

Bilde 2 Dembskis filter Fra: <http://www.skeptic.com/eskeptic/06-02-16/>

⁴ Dette har vært et tema siden Galilei krasjet med tilhengere av Aristoteles. Van Tills teori har mye felles med disse.

⁵ Dembski; Intelligent Design; Ch. 6

å danne det som finnes. For en Teist, kan 'Prinsippet' være logisk mulig, men det er verken nødvendig eller *á priori* å foretrekke.

Van Till er hjelpsom med å tilveiebringe 'induktive historiske argumenter' som peker på en vedvarende suksess for vitenskapen i å peke på naturlige forklaringer på ulike naturfenomen. På bakgrunn av et slikt forløp, hevder han, er det naturlig å forvente naturlige forklaringer på de fenomen som ennå ikke er forklart. Dessuten vil det ikke være 'klokt' av kristne og andre teister å utfordre denne forutsetningen⁶. Han henter fram vitenskapshistorien, og framhever at kristne har bragt vanry til kristendommen ved å hevde guddommelige inngrep, der det senere er påvist naturlige forklaringer. Denne mangel på viten er imidlertid nå erstattet av viten om hvor kompleks, spesifisert og preskriptiv informasjon livet inneholder. Dessuten er det aldri dokumentert at naturlige årsaker har frambragt slik informasjon. Dermed går vi til det som synes å være det teologiske grunnlaget for Van Tills argumentasjon:

'Gud ville ikke gjøre det slik'

Under 'Prinsippet' til Van Till synes å ligge en formodning om et sekundært prinsipp om en viss teologisk estetikk. Han synes å finne det usmakelig å beskrive det som at Gud handler direkte i naturens forløp. Dette sekundære prinsippet informerer oss om Van Tills begrep om Gud så vel som hans forståelse av Guds relasjon til verden. Essensen i Van Tills argument for 'Prinsippet' er at en allmektig Gud ikke ville skape verden med naturlige lover og noe som trenger supplering fra tid til tid. 'Van Tills Gud' ville ha sørget for å 'få det riktig første gang'. Van Till snakker alltid i nedsettende termer om dem som mener at Gud handler direkte i naturen. Han snakker om 'intervensjonisme', 'gud i hullene fallgruppen', 'spesiell kreasjonisme', 'episodisk kreasjonisme' etc.

Selv om hans begreper og forestillinger kan synes å ha likhet med antikkens gnostikere, så angriper han 'spesielle kreasjonister' nettopp med dette: "Bildet av en designer eller mekaniker, ligner mer på en Platonsk demiurg, som arbeider med et pre-

eksisterende materiale enn på den transcendent kristne Gud." Slike argument er populære, men like fullt feilaktige. Guds kreative kapasitet er selvsagt kvalitativt mye større enn til en designer. Men Guds kapasitet er minst like stor som det. Selv om ikke design-begrepet uttømmende beskriver Guds kreative kapasitet, betyr det ikke at det ikke samsvarer i det hele. Dessuten trekkes effektivitets-hensyn inn. Selv om det kunne synes fascinerende å tenke på 'selv-genererende organismer', så har slike forestillinger begrenset relevans overfor en allmektig designer.

Bilde 3 Hvem sto bak skapelsen Fra: <http://www.motifake.com/theory-life-time-joke-creation-big-bang-god-darwin-demotivational-posters-74600.html>

⁶ Three Views on Creation and Evolution; ed. J.P.Moreland and J.M.Reynolds; Grand Rapids: Zondervan,1999, s192-194

Så kommer vi til den viktigste innvending mot Van Tills argument fra kristne. Det motsier den kristne beskrivelsen av Guds karakter og handlinger i historien. Det likner mer på en avledning fra en abstrakt og omtvistelig definisjon på allmakt, heller en implikasjon av det kristne synet på Gud. Det passer ikke bra i forhold til en Gud som skaper verden av ingenting, som dømmer opprørske mennesker, gjør pakter med individer og nasjoner, inkarnerer seg i Jesus Kristus og oppreiser ham fra de døde. Det er også vanskelig å forene med synet på det kristne livet, som forutsetter en Gud som hører bønnen, og virker på sine troende gjennom rettferdiggjørelse og helliggjørelse.

For å kontre Van Tills argument: Er det mulig å tenke at Gud kunne skape en verden som ikke samsvarer med hans 'Prinsipp'? For en allmektig Gud, som vedstår seg og ønsker felleskap med sin skapning, er det selvsagt det. Gud lar ikke menneskelige forestillinger begrense sin allmakt. Kanskje han ønsker at mennesker skal grunne over skapelsen, at den ikke er selv-forklarende.. Kanskje ønsker han en verden der naturvitenskapsmenn i det de gjennomfører universet, kan få et glimt av universets Herre? Kanskje Gud er som en novellist, som inkluderer seg selv i fortellingen -i forhold til inkarnasjonen. Kanskje foretrekker han en verden der menneskene fra verdens skapelse av har kunnet se og erkjenne av hans gjerninger? (Rom. 1v20)

Så det er mulig for Gud å skape en verden som ikke samsvarer med 'Prinsippet'. Så blir spørsmålet: 'Hvordan vet vi om vår verden ikke er en slik verden?' Det er intet a priori prinsipp som avgjør dette, men hva som faktisk har skjedd. Et sekundært prinsipp om hva som er 'guddommelig etikette', er ikke gagnlig for å uttale seg om dette har skjedd eller ikke. Om Gud nå har skapt en slik 'ikke-Prinsipp'-verden, så er det mulig at det finnes bevis på dette. Kapasiteten ved en skapt enhet bestemmes av hensikten med den. Om ikke mennesker er skapt med mulighet til selv å kunne fly eller foreta tidsreiser i historien, så er det fordi Gud har ønsket dette for oss. Det skyldes ikke at 'Gud har tilbakeholdt visse kapasiteter, eller ikke 'velsignet oss fullt ut', slik Van Till sier.

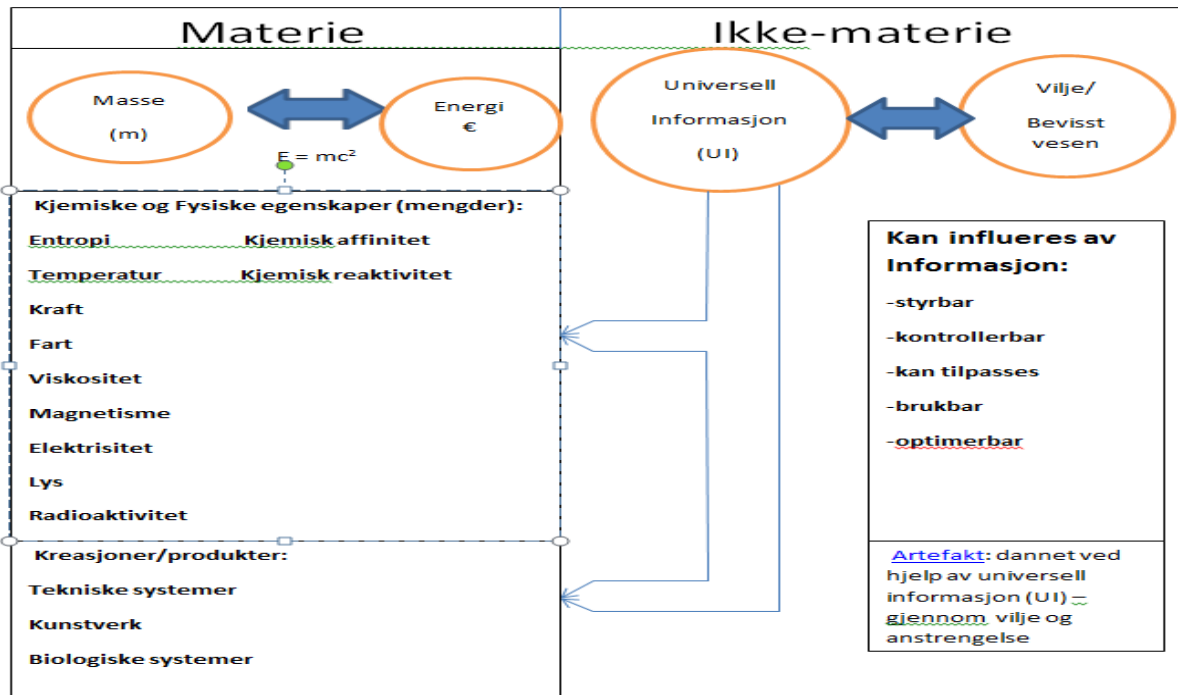
Bilde 4 Logiske motsetninger Fra:

http://ccsurprise.org/ai1ec_event/class-creationism-vs-evolution/

En dyd av nødvendighet?

Ut fra ovenfor nevnte teologiske vurderinger, er det spinkelt grunnlag for å tro at det var av teologiske grunner 'Prinsippet' ble til. Det er nærliggende å tenke at bevisst eller ubevisst har en følt det som 'tvingende grunner', ut fra hvordan det fungerer. 'Prinsippet' synes å være skreddersydd for å hindre konflikter mellom kristen tro og metodologisk naturalisme. Ut fra dette 'Prinsippet' kan hevdes at naturvitenskapsmenn er på vei 'rett vei', når de forutsetter naturlige, upersonlige forklaringer på alle naturlige fenomener. Vanligvis ville det være usannsynlig at Guds handlinger ville passe så greit med et kontroversielt syn, som metodisk naturalisme. I stedet for å hevde tradisjonelt kristent syn at Guds åndelige virkelighet kan innvirke på vår verden, så opphøyer han lov og tilfeldighet til en teologisk dyd.

Før en skulle henfalle til et slikt prinsipp måtte det være ut fra slutningskjeder, basert på empiriske data. I utgangspunktet må en være åpen for begge muligheter: at Ikke-materie kan påvirke materie (se figur under). Det dypereliggende spørsmål forblir hvorvidt det er empirisk støtte for intelligent design i naturen. Uten at det skal fargelegge argumentasjonen ovenfor kan nevnes at nevnte professor Van Till har vært på vei bort fra kristent livssyn etter å ha gått av med pensjon fra en jobb som krevde tilslutning til kristne retningslinjer..

Bilde 5 Fire fundamentale enheter Masse/energi (materielle) Universell Informasjon og Vilje (ikke-materielle) Bearbeidet fra Fig 19: i 'Without Excuse' av W. Gitt, Creation Book Publishers; Ch. 5